

I després utilitzes aquesta fonoteca?

I tant. Fa poc em van encarregar dos-cents cinquanta ocells per fer una aplicació. Vaig agafar les espècies d'una a una i vaig buscar els quinze o vint segons més representatius.

Has gravat mamífers?

Sí, molts. Tot i que utilitzen el so en èpoques més breus.

Hi ha sons que no has aconseguit?

Sí! A vegades he anat dos o tres dies a captar-los i no hi ha hagut sort. És difícil passar que l'animal sigui molt silenciós i necessiti una tècnica particular. Em recordo pendent el so del tigre! En més d'una ocasió l'he tingut a tocar, però no ha rugit.

Cavall Fort, núm 1294 (text)

DESPRÉS DE LLEGIR

1 Digues si aquestes frases són certes (C) o falses (F):

- ☐ C Amb el cant, els ocells transmeten informació.
- ☐ C Quan una espècie d'ocell no té veus diferents per a cada intenció, indica el seu propòsit gràcies al context i a la intensitat.
- ☐ F L'entrevistada només ha gravat el so d'ocells.
- ☐ F L'entrevistada encara no ha aconseguit gravar l'elefant.

Ara, torna a escriure les frases que no són certes de manera que ho siguin:

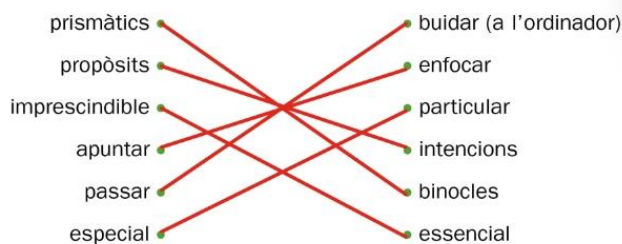
L'entrevistada ha gravat, a més d'ocells, amfibis i molts altres animals.

L'entrevistada no ha aconseguit gravar el tigre.

2 Marca el material que l'entrevistada duu quan fa les gravacions:

☒ gravadora	☐ càmera fotogràfica	☒ llibreta
☐ ordinador	☒ binocles	☒ paràbola
☒ bateries de recanvi	☐ lupa	☐ manta

3 Relacioneu les paraules de les dues columnes que tenen el mateix significat:

DESPRÉS DE LLEGIR

4 Marca la resposta correcta en cada cas:

L'Eloïsa Matheu és...

- ☐ una tècnica de so a qui agraden els ocells.
- ☐ una excursionista aficionada al cant dels ocells.
- ☐ una periodista interessada en ocells.
- ☒ una científica que estudia els ocells.

L'Eloïsa Matheu explica que...

- ☐ els ocells canten perquè els agraden els sons.
- ☐ els cants dels ocells són sempre iguals.
- ☒ els ocells es comuniquen a través del cant.
- ☐ els ocells canten quan tenen por.

La paràbola que utilitza l'Eloïsa Matheu en les seves gravacions serveix...

- ☐ per gravar sons molt fluixos des de prop.
- ☐ per gravar sons molt forts i intensos des de prop.
- ☒ per fer gravacions de molta qualitat estant lluny dels ocells.
- ☐ per escoltar els sorolls de l'entorn on es troben els ocells.

La fonoteca de l'Eloïsa Matheu...

- ☐ només és d'ús personal.
- ☒ ha servit per fer projectes professionals.
- ☐ no té gaire interès.
- ☐ només conté sons d'ocells de Catalunya.

5 Llegiu i contesteu entre tots:

El sufix *-teca* significa "dipòsit" i es fa servir en la denominació d'arxius o de registres.

Una fonoteca és un dipòsit de sons.

- Quines paraules sabeu que acabin en *-teca*? biblioteca, fototeca, discoteca,
cinemateca, filmoteca, hemeroteca, ludoteca, videoteca,

Ara que ja sabeu que els ocells, quan canten, volen dir moltes coses, podeu intentar endevinar què vol dir el cant d'un ocell la pròxima vegada que en sentiu un. I si en voleu aprendre més, us podeu inscriure en les activitats que s'organitzen per veure ocells en el seu entorn natural. No us les perdeu!

19

DISSABTE 1OCT.

🕒 11-13 h

Parc de l'Estant de la Murtra
Gavà i Viladecans

DIA MUNDIAL DELS OCELLS A L'ESTANY DE LA MURTRA

Un any més, al delta del Llobregat celebrem el Dia Mundial dels Ocells, que enguany marca l'inici de les activitats de tardor al delta. Gaudirem i coneixerem aquests espais naturals tan fràgils i valuosos i participarem d'una jornada d'anellament científic.

PUNT DE TROBADA:
Aparcament de
l'Estant de la Murtra

Coordenades:
N41.273391,
E2.042944

• Públic familiar
(infants a partir
de 8 anys)
• Visita guiada i taller

COL·LABOREN:
Consorci per a
la Protecció i la
Gestió dels Espais
Naturals del Delta
del Llobregat i
Ajuntaments de
Viladecans i de Gavà

DIUMENGE 9OCT.

🕒 10-12 h

Jardí Botànic de Barcelona
Barcelona

LA PIULADISSA DE LA TARDOR. OBSERVEM OCELLS AL BOTÀNIC

El Jardí Botànic de Barcelona ens permet observar una gran diversitat d'espècies, però... com els observem? Com els identifiquem? Quines són les millors èpoques de l'any per fer-ho? Coneixerem els ocells que habiten el jardí de la mà d'un ornitòleg.

Observació: porteu prismàtics, si en teniu.

❶ Quina durada tenen totes dues activitats? Dues hores.

❷ Quina de les dues activitats inclou un taller? La del dia mundial dels ocells.

❸ Quina de les dues activitats és accessible per a persones amb mobilitat reduïda? La de la piuladissa de la tardor.

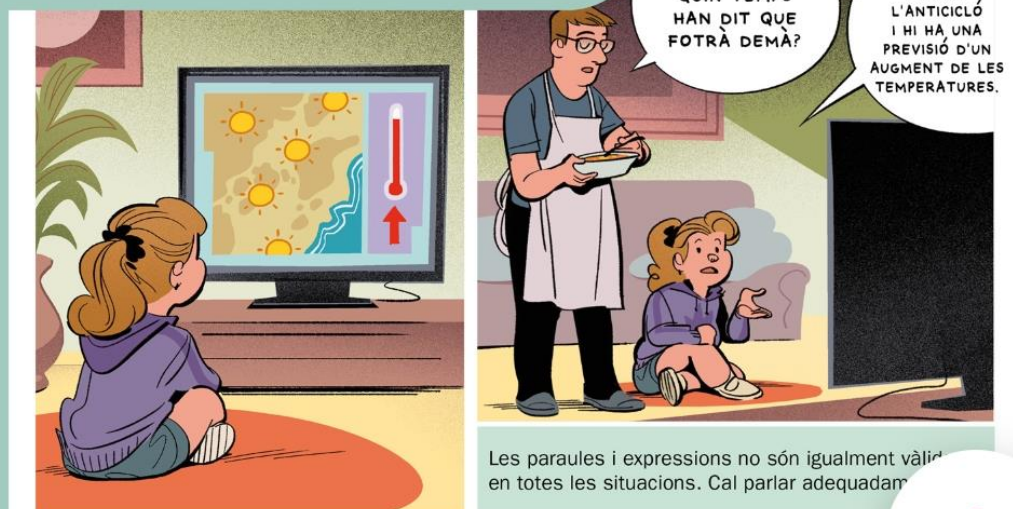
❹ Per arribar al lloc de trobada de l'activitat, quines indicacions et donen? _____

Les coordenades del geolocalitzador.

❺ Quina activitat triaríeu vosaltres? Per què? _____

ELS REGISTRES LINGÜÍSTICS

COMENTEM

1 Comenteu:

- Sabíeu que hi ha paraules que signifiquen el mateix, però que no es poden fer servir en totes les situacions?
- Sabíeu que la varietat de la llengua que s'adapta a cada situació comunicativa és anomenada registre lingüístic?
- Saps quan es fa servir cada registre?

El registre formal es fa servir en àmbits seriosos.

El registre col·loquial es fa servir en àmbits familiars i de confiança.

2 Relaciona cada situació amb el registre que faran servir:

Dos amics parlen al pati.	registre formal
Un universitari escriu un treball de Dret.	registre col·loquial
Un pare i un fill parlen per WhatsApp.	
Una empresària parla en una reunió.	

Explica una situació en què hauries de fer servir el registre formal.

PRACTIQUEM

20

PL

- 3 Digues si en les situacions següents es fa servir el registre formal o col·loquial:

Registre col·loquial

Registre formal

Registre formal

Registre col·loquial

- 4 Passa al registre formal les frases següents:

REGISTRE COL·LOQUIAL

- A He tingut una pinya amb la moto i m'he fotut una nata de ca l'ample!
B El paio de la cua m'ha fotut una empenta.

REGISTRE FORMAL

- A He tingut un accident amb la moto i fet una gran caiguda.
B El senyor de la cua m'ha donat una empenta.

RECORDEM

- 5 Hem descobert que...

No sempre parlem igual; parlem en un registre o altre d'acord amb la situació comunicativa.

Fem servir el registre formal ensituacions serioses....., per exemple, en una reunió de

feina, i fem servir el registre col·loquial ensituacions familiars o amb els amics.....,

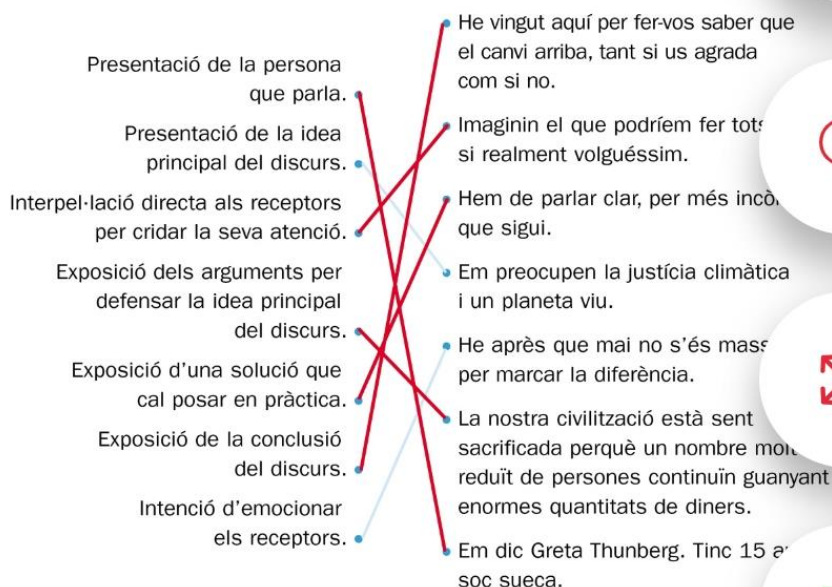
per exemple, en una conversa entre germans.

ANALITZEM

1 Contesta:

- Qui ha escrit el discurs? Greta Thunberg.
- A qui es dirigeix? Als membres de la cimera del clima de Polònia.
- Quin és el tema del discurs? La gravetat del canvi climàtic.
- Quin és el seu objectiu? Aconseguir que l'escoltin i que prenguin mesures per aturar el canvi climàtic.

2 Relacioneu cada una de les parts o exemples del discurs amb les frases de Thunberg:

3 Encercla els verbs d'aquestes oracions i escriu-ne l'infinitiu:

	VERBS EN INFINITIU
Molta gent <u>diu</u> que Suècia <u>és</u> només un país petit.	dir, ser
Em <u>preocupen</u> la justícia climàtica i un planeta viu.	preocupar
Potser <u>preguntaran</u> per què no <u>vau</u> fer res mentre encara <u>hi havia</u> temps per actuar.	preguntar, fer, haver-hi
Vosaltres <u>dieu</u> <u>que</u> esteu els vostres fills per damunt de tot.	dir

- 4 Encercla les paraules o expressions que tenen el so de essa sonora:

Suècia

diferència

quinze

passaran

només un

civilització

persones

masia

massa

països

fins i tot

país petit

- 5 Completa el text amb les grafies corresponents al so de essa sorda (s, ss, c i ç):

Era la [c]inquena vegada que la Mer[c]è s'oblidava de la bo[ss]a de dan[s]a.

Era l'a[ss]aig general abans de l'estrena. Però, [s]en[s]e s[ab]atille[s], la profes[sa] no la va deixar ballar. Així que, aquesta vegada, per for[ç]a, aprendria la lli[ç]ó.

Ara, completa aquest text amb les grafies corresponents al so de essa sonora (s i z):

La Ro[s]er i la seva co[s]ina escoltaven m[ú]s[ica] a tot volum, mentre a l'altra banda de la ca[s]a el seu germà d'on[z]e anys cridava de s[er]esperadament que algú l'havia caigut i s'havia fet molt de mal al col[z]e.

- 6 Completa amb s, ss, c, ç o z, segons correspongui:

can[ç]ó

[z]oòleg

bra[ç]

ro[s]er

ca[s]teller

dot[z]e

pa[ç]ífic

[c]endra

for[ç]ut

comer[c]iant

pi[ss]arra

en[c]iam

>> El so de essa sonora es pot representar amb les grafies següents:

- s, entre vocals [rosa] i en paraules derivades de fons, dins i -trans [enfonsar, endinsar, transatlàntic].
- z, a principi de paraula [zero] i després de consonant [esmorzar].
- Si dues paraules es pronuncien seguides, la essa sorda del final de la primera paraula esdevé sonora si la paraula següent comença amb vocal: les altres.

>> El so de essa sorda es pot representar amb les grafies següents:

- s, a principi i a final de paraula [sabata, cos] i entre consonant i vocal [dansa].
- ss, entre vocals [arrossegar].
- c, a principi o enmig de paraula i davant de e i i [cendra, brutícia].
- ç, enmig de paraula, davant de a, o i u [llança, eriçó, vençut].

—vaig dir—. Així, quan hi fiqui aquella mà bruta per agafar-ne un grapat, en traurà serà un ratolí mort i pudent.

Els altres quatre se'm van quedar mirant bocabadats. Després, a mesura que van anar fent a la idea de l'absoluta genialitat del pla, se'ls va escapar a tots un somriure. Em van tustar l'esquena. Em van aclamar i van ballar per tota l'aula.

—Ho farem avui! —cridaven—. De tornada cap a casa! Ha estat idea teva —em van dir—, així que tens dret a ficar el ratolí al pot.

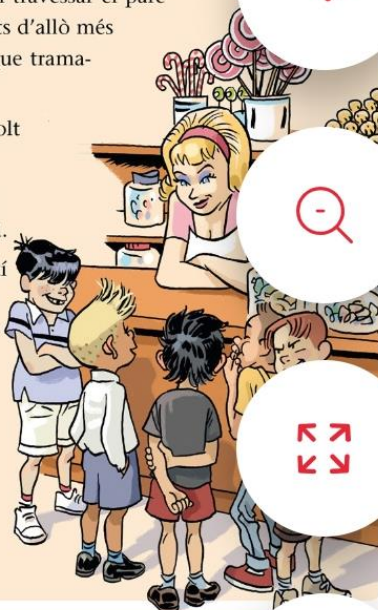
En Thwaites em va passar el ratolí. Me'l vaig ficar a la butxaca dels pantalons. Llavors vam marxar d'escola tots cinc, vam travessar el parc municipal i vam fer cap a la confiteria. Estàvem tots d'allò més engrescats. Ens sentíem una banda de bandolers que trama-ven atracar un tren o rebentar l'oficina del xèrif.

—Sobretot, fica'l en un pot que es faci servir molt —va dir algú.

—El ficaré al dels caramels de bola —vaig dir—. El pot de les boles no el deixa mai darrere el taulell.

—Jo porto un penic —va dir en Thwaites—, així que demanaré un pirulí de sidral i una espiral de regalèssia. I quan es giri a buscar-los, tu amagues el ratolí al pot dels caramels de bola.

I així va quedar acordat. Quan vam entrar a la botiga, fatxendejàvem una mica. En aquell moment nosaltres érem els vencedors i la senyora Pratchett, la víctima. Era darrere el taulell i amb aquells ulls maliciosos de porc em va observar amb sospita quan ens hi vam acostar.

ENS HI FIXEM

1 Digues si les afirmacions següents són certes (C) o falses (F):

- ☐ F En Thwaites és qui té la idea del Pla del Ratolí.
- ☐ F El Pla del Ratolí consisteix a atracar un banc.
- ☐ C El narrador i en Thwaites formen part del mateix grup d'amics.
- ☐ C La senyora Pratchett té una botiga de llaminadures.
- ☐ F Segons el pla, l'encarregat de comprar les llaminadures és el narrador.
- ☐ C Segons el pla, l'encarregat de posar el ratolí dins del pot és el narrador.

2 Digues en quina persona està narrat el text:

En primera persona.

Ara, reescriu aquest fragment en tercera persona. Fixa't en les paraules marcades en negreta i canvia-les:

En Thwaites **em** va passar el ratolí. **Me'l** vaig ficar a la butxaca dels pantalons. Llavors **vam** marxar d'escola tots cinc, **vam** travessar el parc municipal i **vam** fer cap a la confiteria. Estàvem d'allò més engrescats.

En Thwaites li va passar el ratolí. Se'l va ficar a la butxaca dels pantalons. Llavors van marxar d'escola tots cinc, van travessar el parc municipal i van fer cap a la confiteria. Estaven d'allò més engrescats.

3 Fixa't que els textos autobiogràfics acostumen a estar narrats en primera persona, perquè expliquen experiències o vivències personals. Explica un record o una anècdota de la teva infantesa:

4 Cerqueu en el text un exemple de cada un del casos següents:

Un fragment de diàleg

Què en farem d'això? —va deixar anar.

—Fa pudor! —va cridar algú—. Corre, llança'l per la finestra!

—Quiet aquí un moment —vaig dir jo—. No el llancis.

Una enumeració

com ara castanyes, cacauets o ous.

Una referència directa del narrador als lectors

Per tant, us haig de dir que qui va tenir la idea del gran i agosarat Pla del Ratolí vaig ser jo i ningú més que jo.

1 Digues si els versos següents fan referència al passat (PS) o al present (PR)

- ☐ PR Clementina em dic
- ☐ PS Altre temps jo fui un xic temorega
- ☐ PS el nom m'era llarg igual que una queixa
- ☐ PR ara m'és honor i m'és meravella
- ☐ PS Clementina em deia
- ☐ PR Ara el nom em lluu damunt de la testa

2 Contesta les preguntes següents:

- Quin és el nom de la poeta? Clementina.
- En quina etapa de la seva vida no li agradava el seu nom? Per què? Quan era petita.
Perquè era un nom diferent i les seves amigues se'n burlaven.
- En quina etapa de la seva vida li comença a agradar el seu nom? Per què? Quan és gran.
Perquè és com l'anomena l'estimat.

3 Relacioneu cada paraula amb el seu significat:

enfugir-se	Que s'espanta fàcilment davant de qualsevol cosa.
testa	Fer enfadar, causar enuig.
temorega	Anar bé o convenir una cosa a algú per la seva manera de ser o per la seva edat o posició social.
escaure	Escapar-se.
fressa	Soroll continuat.
enutjar	Cap o front d'una persona o d'un animal.

4 Copia els dos versos que es repeteixen al llarg del poema:

Clementina em dic,

Clementina em deia.

5 Marca la resposta correcta en cada cas:

La primera part del poema està dedicada...

- ☐ al passat, abans del naixement de la poeta.
- ☒ al passat, a la infantesa de la poeta.
- ☐ al present, a l'edat adulta de la poeta.
- ☐ al futur, a la vellesa de la poeta.

Quan era petita, a la poeta...

- ☐ li agradaven els noms llargs i diferents.
- ☒ li agradaven els noms curts i comuns.
- ☐ li agradaven els noms de princesa.
- ☐ li agradava molt el seu nom.

En el moment que escriu el poema, la poeta...

- ☐ es vol canviar el nom per Maria.
- ☐ sent rebuig cap al seu nom.
- ☐ no se sent identificada amb el seu nom.
- ☒ està orgullosa del seu nom.

El motiu del canvi d'actitud respecte del seu nom és...

- ☒ l'amor.
- ☐ l'amistat.
- ☐ el treball.
- ☐ la poesia.

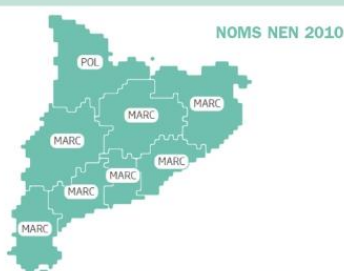
6 Feu una llista a la pissarra amb els noms de tota la classe i contesteu:

- Hi ha cap nom repetit? Quin?
- Quin és el nom més llarg? I el més curt?
- Hi ha cap nom que us sembli curiós? Pel so, per l'origen, pel significat?

En l'època en què es va escriure el poema *El nom*, Clementina no era un nom gaire comú, en canvi sí que ho eren Maria o Pepa. Sabeu quins són els noms més posats en els darrers anys als diferents territoris? Observeu els mapes següents i ho sabreu!

i

- Quin mapa mostra més uniformitat de noms? El mapa dels noms de nen del 2010.
- Quin ha estat el nom de nen més posat a Catalunya? Marc.
- Quins altres noms de nen s'han posat de moda? Pol, Nil, Martí, Hugo.
- Quin és el mapa amb més diversitat de noms? El mapa dels noms de nena del 2010.
- Quin ha estat el nom de nena que s'ha posat més? Júlia.
- A la vostra classe hi ha algú que tingui un dels noms que apareixen en els mapes?

